

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002596

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-07-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черноус Тетяна Юрївна

2. Tetiana Y. Chernous

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4719-8256

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 26-08-2024

Спеціальність за освітою: Музична педагогіка та виховання

Місце роботи здобувача: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 6551

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.41.19, 15.21.51.13, 15.31, 15.81.53

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики
2. Psychological Peculiarities of Emotional Intelligence Development in Prospective Primary School Teachers through Music

Реферат:

1. У дисертації представлено теоретико-експериментальне дослідження психологічних особливостей формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики у вимірі їх професійної спрямованості. Доповнено визначення поняття емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів як інтегрально-ієрархічної структури когнітивного, емоційного, адаптаційного та мотиваційно-регулятивного компонентів, яка забезпечує реалізацію внутрішньоособистісних та міжособистісних здібностей до ідентифікації, розуміння та управління емоціями, є основою формування професійних компетентностей, сприяє успішному задоволенню індивідуальних, соціальних та професійних

потреб. На основі проведеного теоретичного аналізу сконструйовано концептуальну динамічну модель формування емоційного інтелекту засобами музики, яка містить цільовий, структурно-функційний, операційний та діагностичний блоки і є основою побудови експериментального дослідження. На основі концептуальної динамічної моделі, а також згідно з отриманими на етапі констатувального дослідження даними було запропоновано спеціальну програму формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики та здійснено її верифікацію під час формувального етапу експерименту. Основну мету та завдання програми (розвиток структурно-функціональних компонентів емоційного інтелекту студентів, підвищення їх мотивації до застосування засобів музики у професійній діяльності та для саморозвитку, формування мотивації використання музичних засобів для оптимізації копінг-ресурсів для подолання стресу) було реалізовано шляхом втілення психолого-педагогічної фасилітації, тілесно-орієнтованого, емоційно-сфокусованого, творчого, соціально-спрямованого підходів під час імплементації компонентів програми. Здійснено якісну і кількісну інтерпретацію результатів формувального експерименту та запропоновано методичні рекомендації щодо розвитку емоційного інтелекту засобами музики. Згідно з аналізом експериментальних даних встановлено, що в ЕГ відбулася помітна оптимізація усіх компонентів емоційного інтелекту відповідно до виділених критеріїв результативності програми: когнітивного, емоційного, адаптаційного, регулятивного, мотиваційного. Емпірично обґрунтовано та підтверджено ефективність впливу музичних засобів на виокремлені нами структурно-функційні компоненти моделі емоційного інтелекту майбутнього вчителя початкових класів. Розроблено методичні рекомендації для викладачів ЗВО та студентів щодо ефективного використання засобів музики для розвитку емоційного інтелекту, де зазначено теоретико-методологічні підстави; основні завдання та умови; основні критерії ефективності їхнього впливу (рефлексивний, психоемоційний, соматичний, творчий та соціальний), що дозволяють обирати найбільш оптимальні музичні засоби відповідно до потреб конкретної групи чи індивіда; представлено орієнтовний перелік та опис технік, рекомендованих для проведення музичних інтервенцій. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що уперше побудована концептуальна динамічна модель формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики; запропоновано та верифіковано програму формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики; обґрунтовано та експериментально перевірено психолого-педагогічні умови ефективності впливу музичних засобів на формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів; отримано емпіричні дані щодо готовності студентів до застосування музичних засобів для вирішення професійних завдань, саморозвитку та для актуалізації особистісних копінг-ресурсів для подолання стресу; уточнено та доповнено зміст поняття емоційного інтелекту у контексті навчально-професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; набули подальшого розвитку теоретико-методичні підходи щодо ролі музичних засобів для розвитку емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів та психолого-педагогічних умов їх ефективного застосування у вимірі професійного становлення студентів. Практичне значення дослідження полягає у тому, що теоретичні і емпіричні результати вивчення психологічних особливостей формування емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів засобами музики увійшли до освітнього змісту навчальних дисциплін “Орф-педагогіка у початковій школі”, “Методика викладання мистецьких та технологічних дисциплін” тощо. Пропоновані наукові положення можуть бути використані викладачами ЗВО під час лекційних і практичних занять із курсу «Загальна психологія» в темах «Психологія емоцій» тощо. Розроблену програму формування емоційного інтелекту засобами музики викладачі ЗВО можуть використовувати для організації навчання студентів. Ключові слова: емоційний інтелект, емоційна компетентність, емпатія, копінг-стратегії, музичні засоби, студенти, саморефлексія, саморегуляція, стресостійкість, творчість, успішність педагогічної діяльності.

2. The dissertation presents a theoretical and experimental study of the psychological features of forming emotional intelligence in prospective primary school teachers through music within the context of their professional orientation. This research proposed the definition of emotional intelligence for prospective primary school teachers as an integral hierarchical structure comprising cognitive, emotional, adaptive, motivational, and regulatory components. This structure ensures the development of intrapersonal and interpersonal abilities to

identify, understand, and manage emotions, forming the basis for professional competencies and contributing to the successful fulfilment of individual, social, and professional needs. Following a theoretical examination, the research sets up a conceptual dynamic model of the development of emotional intelligence through music, comprising target, structural and functional, operational, and diagnostic blocks. This model underpins the experimental study design. Based on the conceptual dynamic model and the initial experimental stage data, the author proposed a specialised programme for developing emotional intelligence in prospective primary school teachers through music and validated it during the formative stage of the experiment. The research managed to holistically implement the programme and achieve its goals and objectives (developing structural and functional components of emotional intelligence, enhancing motivation to use music professionally and for self-development, as well as forming motivation to use music for optimising coping resources to manage stress) through psychological and pedagogical facilitation, body-oriented, emotionally focused, creative, and socially oriented approaches. The dissertation provides a qualitative and quantitative interpretation of the formative experiment results and proposes methodological recommendations for developing emotional intelligence through music. The analysis of experimental data demonstrates a significant improvement in all components of emotional intelligence in the experimental group according to the cognitive, emotional, adaptive, regulatory, and motivational criteria of the programme performance. Moreover, the research empirically substantiated and confirmed the effectiveness of music for the structural and functional components of the emotional intelligence model elaborated for a prospective primary school teacher. The study developed methodological guidelines for lecturers / academic staff, and students on the effective use of music for developing emotional intelligence, encompassing theoretical and methodological foundations, main goals and conditions, and criteria for evaluating effectiveness (reflective, psycho-emotional, somatic, creative, and social). The guidelines also provide an indicative list and description of recommended techniques for musical interventions. The contribution of this dissertation towards theory is significant, as it constructs for the first time a conceptual dynamic model for developing emotional intelligence in prospective primary school teachers through music. The research proposes and validates an appropriate comprehensive programme, substantiates and experimentally verifies the psychological and pedagogical conditions necessary for the effective influence of music, and provides empirical data on students' readiness to utilise musical means for professional and self-development, as well as for improving coping resources to manage stress. A further theoretical addition is the clarification of the content of the emotional intelligence concept in the context of the educational and professional training of future primary school teachers. The research further advanced theoretical and methodological approaches to the role of musical means in developing the emotional intelligence of prospective primary school teachers and the psychological and pedagogical conditions for their effective application in the dimension of students' professional formation. The practical significance of the study is evidenced by the incorporation of theoretical and empirical findings into the educational curricula of such disciplines as "Orff-Pedagogy in Primary School,". An added contribution to practice is that the proposed scientific provisions can be employed by university lecturers in both lectures and practical classes for courses such as "General Psychology". The developed programme for fostering emotional intelligence through music can assist university lecturers in facilitating students' project-based learning activities and managing other psychological and pedagogical issues. Keywords: emotional intelligence, emotional competence, empathy, coping strategies, music activities, students, self-reflection, self-regulation, stress resistance, creativity, teaching effectiveness.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Черноус Т. Ю., Каламаж В. О. Музично-рухові засоби розвитку самоусвідомлення психоемоційних станів майбутніх учителів початкових класів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, січень 2022. № 14. С. 57–64.
- Черноус Т. Ю., Каламаж В. О. Активація стрес-переборюваних стратегій майбутніх учителів початкових класів засобами музики. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2022. № 15. С. 62–71
- Черноус Т. Ю., Каламаж В. О. Тілесно-руховий чинник музичного впливу на рефлексивний компонент емоційного інтелекту (на прикладі майбутніх учителів початкових класів). Вісник Львівського університету. Серія “Психологічні науки”. 2022. Випуск 12. С. 130–138
- Chernous, T., Kalamazh, R. & Romaniuk, V. Development of Emotional Intelligence in Future Elementary School Teachers. Youth Voice Journal, 2024. 14(3), 33–44, ISBN (ONLINE): 978-1-911634-82-9
- Черноус Т. Використання Орф-музикотерапії у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів. Тенденції та перспективи розвитку психології та соціальної роботи в сучасному суспільстві: Збірник матеріалів міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, ОНУ імені І. І. Мечникова, 5 листопада 2020 р. / Редкол.: Л. М. Дунаєва, О. І. Кононенко, Л. С. Смокова. Одеса: ОНУ, 2020. С. 291–294.
- Черноус Т. Нейробіологічні чинники впливу музики на когнітивні та емоційні процеси. Сучасні дослідження когнітивної психології: збірник тез Міжнародної інтернет-конференції (м. Острог, 31 травня 2021 р.). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. С. 60–61. DOI 10.25264/31.05.2021
- Черноус Т. Вплив музики на адаптивні функції емоційного інтелекту майбутніх вчителів початкових класів в умовах війни. Філософсько-психологічні аспекти духовності сталого розвитку людства", міжнародна наук.-практ. конф. (2021; Львів). Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції "Філософсько-психологічні аспекти духовності сталого розвитку людства", 20 квітня 2022 р. / за ред. Л.В. Рижак ; відповід. за вип. Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 211–213.
- Handzilevska, H., Shershnova, O., & Chernous, T. Psycholinguistic Analysis of the Poetic Collection «Mandala» by Wira Wovk in Dimension of Resilience Resources. Psycholinguistics in a Modern World, Pereiaslav, 16–17 Dec. Pereiaslav, 2021. 49–53p. URL: <https://psycholing-conference.com/index.php/conferen>.
- Chernous T. Enhancing resilience in prospective primary school teachers through music and movement interventions. Training of specialists in the field of psychological and pedagogical education of children through the prism of adaptation to emergencies: resilience approach. The materials of the international round table February 15–17, 2024. Ostroh, Publishing House of the National University of Ostroh Academy, P. 17–26. DOI 10.25264/978-617-8041-24-3
- Halyna Handzilevska, Eduard Balashov, Olena Shershnova, Tetiana Chernous, Eva Levakova. Psychological analysis of Wera Wovk's poetic collection “Mandala” in the resilience resources` context: Orff approach. Rivista di psicolinguistica applicata. Journal of applied psycholinguistics. ed. Fabrizio Serra Pisa, Roma. 2024. 79–88p. DOI: 10.19272/202407701005
- Барановська І., Бровчак Л., Вацьо М., Дабіжа Л., Добровольська Р., Коваль Т., Колодяжна В., Ліхницька Л., Маринчук Т., Старовоїт Л., Тодосієнко Н., Черноус Т., Шикирінська О., Якименко Ю. Підготовка майбутнього учителя початкової школи до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін: Колективна монографія. Вінниця, 2021. 246 с.
- Орф-підхід та інклюзія: метод. посіб. / Уклад : В. В. Колодяжна, Т. Черноус. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 100 с.
- Chernous T., Fir S. Orff Schulwerk in Ukraine: Traditions and Innovations. Orff Schulwerk in diverse cultures – an idea that went round the world. Texts on Theory and Practice of Orff-Schulwerk. Volume II. (ed. Barbara Haselbach and Carolee Stewart). Published by Pentatonic Press, San Francisco, California, 2021, P. 201–205.

- Halyna Handzilevska, Tetiana Chernous Sanogenic approach in the organization of resilient morning primary school meetings: psychodramatic, musical and movement practice. Resilience in education: Ukrainian – V4 experience. TUTORIAL edited by Denys Havryliuk, Eduard Balashov. Ostroh, Publishing House of the National University of Ostroh Academy, 2024. P. 23–61. DOI 10.25264/978-617-8041-25-0

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U112964

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каламаж Руслана Володимирівна
2. Ruslana V. Kalamazh

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2051-0732

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56705605100>

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпенко Євген Володимирович
2. Yevhen V. Karpenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4046-0410

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57831331100>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/E-7915-2016>

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шпак Марія Мирославівна

2. Mariia M. Shpak

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7073-4673

Додаткова інформація:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57224221631&origin=recordpage;>

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/1507401>

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яланська Світлана Павлівна

2. Svitlana P. Yalanska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3289-5331

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57215293135;>

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/1873008>

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Августюк Марія Миколаївна

2. Mariia M. Avgustiuk

Кваліфікація: д. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9510-5715

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57208530949>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/KRQ-3958-2024>

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Матласевич Оксана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Матласевич Оксана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гільман А.Ю.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна